

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LI. Ч. 206. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 21. жовтня 1944. No. 206. New York and Jersey City, Saturday, October 21, 1944. Vol. LI

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Американські війська вже на Філіппінах

Опускаючи тому два і пів року Філіппіни, ген. Доглес МекАртур, заповів, що цілком певно поверне назад з американським військом і приверне Філіппінам свободу. Обіцянка починає сповнюватись, бо отсе Головна Аліантська Квартира на Полуднево-західнім Паціфіку вже потвердила те, що розголосило японське радіо, а саме, що американські частини вже знаходяться на території Філіппін. Висіли вони на беріг в самій середині філіппінських островів, а це на острові Сулуан в Лейтським Заливі, що то віддалений від Манілі 450 миль. Є теж повідомлення про інші висаджування військ на острові Лейте. При тому додається, що американські морські сили на Паціфіку тепер уже не ті, що були в часі, коли ген. МекАртур мусів покинути Філіппіни. Це тепер така могутня сила, що тяжко повірити, щоб вона могла так зрости в розмірно короткому часі.

УКРАЇНСЬКА АДВОКАТКА.

У вересні цього року прийнято до адвокатської палати в Торонто, Канада, панну Ольгу Чумак, абсолютентку права. Це свідомо українська дівчина, що в часі своїх філософічних та правничих студій брала активну участь в українським життя і була одною з перших основників „Українського Студентського Гуртка“ при університеті в Торонто. Вона теж старалася при різних нагодах вияснити перед канадійцями кривди поневоленої України.

ЯК ЩУР З ПОТАПАЮЧОГО КОРАБЛЯ!

С. Літавер, що був головою Польської Агенції Телеграфічної, офіційної новинарської та пропагандної установи польського уряду в Лондоні, зрезигнував з свого становища та поїхав як журналіст в Росію. Його вже здавна вважали про-советським.

ПРИГАДУЮТЬ ПОРТ АРТУР.

О. В. І. подає як „сензацію“, що в Росії появилася книжка про „Порт Артур“, що має 700 сторін друку. В ній представлено отсю давню російську пристань над Тихим Океаном „як справжній символ батьківщини“. В часописних згадках про книжку підкреслюється, що Порт Артур забрали японці від Росії в 1904 році.

РЕКОНВЕРЗИЙНЕ „ЧУДО“.

Таке мав представити промисловець Генрі Кайзер президенту Рузвелтові, а президент мав сказати, що він тим чудом „надзвичайно захоплений“. Це іде про негайний перехід з воєнної промисловости на мирову.

З ТОРГІВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

„Карпатська Русь“ подає, одержала телеграму від „карпаторуського“ члена чехословацького парламенту в Лондоні, д-ра Павла Цибера, з повідомленням, що він іде „в Росію“, а як адресу подає Всеслов'янський Комітет у Москві. До цього часопис додає, що Цебере був минулого року зрезигнував з свого становища, але уряд Бенеша резигнації не прийняв. Теж пишеться, що чехословацький уряд назначив недавно комісію для цивільної адміністрації на визволеній від нацистів чехословацькій території, до якої не назначив ні одного представника Карпатської України. Комісія та має бути тепер у Чернівцях, але вже тепер має мати одного заступника Закарпаття, яким має бути Іван Туряниця. Чого Цибере поїхав до Москви, не знати. Часопис тільки каже, що з того всього видно, що чеським бюрократам не іде тепер так гладко з давньою їхньою політикою.

З ІСТОРІЇ ДОПОМОГИ ЮГОСЛАВІ.

З Вашингтону подає О. В. І., що Совети предложили до розпорядимости Югославського Комітету Визволення Югославії 500 тисяч тон пшениці. Таке передало югославське радіо, що є під контролею маршала Тіта. Як бачимо, то Совети, в яких є голод, спомагають в Югославії „Комітет Визволення“, який, як подає Вашингтон, відмовився брати від У. Н. Р. А. харчі й одягу, як що розділ цю американську допомогу не буде ведений через югослов'ян, назначених цим Комітетом.

ВІДЗНАЧЕННЯ НАУКОВЦІВ В У. Р. С. С.

Олександр Богомолець, голова Академії Наук в УРСР, зівстав відзначений Орденом Червоного Прапора. Найвище відзначення, Орден ім. Леніна, дістав у тій Академії Володимир Філатов, а Євген Патон „Орден Вітчизняної Війни“.

Польські переговори в Москві знов відложені

НОВИЙ ЕПИСКОП.

Епископом - помічником для греко-кат. Мукачівської Дієцезії в Карпатській Україні зівстав назначений еп. Теодор, Юрій Ромза, згідно з відомостями з Ватикану.

ВИСТУПИТЬ В ОПЕРІ.

М. Сокіл, відома оперова співачка, виступить дня 22 жовтня б. р. в опері Монюшки „Галька“ в Дітроїті, в Масонік Темпл.

З ЛИСТІВ З НІМЕЧЧИНИ.

Московські „Ізвестія“ помістили статтю Юрія Яновського, в якій подані виїмки з листів, які писали українські дівчата, вивезені нацистами з Київщини на примусові роботи в Німеччині. Це виїмки з тих листів, що „перескочили через німецьку цензуру“. З листів виходить, що вивезеним приходилось тяжко працювати за марну винагороду і багато терпіти. В одних пишеться, що „вже нема сил плакати“, а з других віє гумором і глузування з нещастя. З письм чути тугу за Україною. Одна з дівчат з Київщини, що їй вдалось втекти з Берліна, описує, як дійшла до Західної України, то перепливши ріку Сян відчула радість, що „дійшла до дому“, а зокрема відчула це, як „дійшла до нашого Львова“.

ЧОТИРЬОХ СИНІВ В АРМІЇ.

Громадяни Василь і пані Максимів з Сентралії, Па. мають в збройних американських силах чотирьох синів. Один з них, Василь, зівстав ранений в червні в Франції, як теж зівстав нагороджений медаллю за хоробрість.

ОД ПОВІТРЯ, ГЛАДА. ВОГНЯ І...

Пише канадійський „Український Робітник“ у відповіді тим, що голосять, що Росія відвоює Україні незалежність, ось що: „Од повітря, глада, огня і — московського визволювання сохрани нас, Господи!“.

ВКРАЛИ БУЛАВУ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

З Москви подають, що німці, відступаючи з Чернигова, висадили в повітря Музей Богдана Хмельницького. Теж кажуть, що вкрали з цього музею булаву гетьмана Богдана Хмельницького і спалили його гетьманський жупан.

Не зважаючи на те, що польські урядові кола в Лондоні дуже оптимістичні щодо вислуду подорожі прем'єра Міколайчика до Москви на переговори з люблінським польським урядом і Сталіном, така є дійсність, що доперва за кілька тижнів буде можна знати, чи є можливість на згоду. Таке передають американські кореспонденти. Поза тим усе є по давньому.

БУДЕ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ КНИЖОК ПРО ПОЛЬЩУ.

Не зважаючи на те, що в Америці різні польські інформаційні бюра, а теж і польська амбасада для пропаганди, як теж і повно книжок в англійській мові про Польщу, появляються щораз нові літературні, історичні чи пропагандно-політичні книжки і заповідається, що вийде їх ще більше. До останніх таких книжок, що щойно вийшли, належать: „Ди Форгатен Бетлфілд“ К. Вержинського і „Поленд Файтс Бек“ К. Прушинського. Обидві, як видно, написані поляками. Американська критика, піднесла, що ці книжки інтересні для поляків, щоб у них „піднести вгору духа і серця“, але не промовляють до американського читача, хоч можуть дуже зворушити польського... З цього наука для того роду видавництва, що для американця чи англійця треба писати „їхньою“ мовою, себто для них зрозумілою, а інакше, то не досягнеться цілі. А щоб так було, треба в першу чергу добре пізнати англо-саксонські народи.

ДВА НОВІ УКРАЇНСЬКІ ДЕНТИСТИ.

Ступінь доктора дентистики одержали на Торонтонським Університеті цього року два канадійські українці: д-р Степан Климашко і д-р Осип Горчинський.

„КОЗАКИ ВЛАСОВА“.

О. В. І. подає за шведською газетою, що „козаки Власова“, будучи під командою німецьких офіцерів, наробили в Югославії повно бешкетів, жертвою яких падало невинне населення. Ген. Власов це російсько-советський генерал, що свого часу попав у німецький полон і пішов на нацистську службу.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Пам'ятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої влячності до тої землі, що вас прийняла за своїх синів і дочок.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Чи ваша любов—справжня любов?

Не буде ніхто видавати, перекладати чи писати нових книжок про історію, літературу, мистецтво чи визвольні змагання українського народу, якщо не буде вигляду на збут того роду книжок.

Український Народний Союз, наприклад, видаючи різні такі книжки, свідомий того, що йому треба понести певні труди та фінансові витрати. Бож треба сотки книжок з кожного видання вислати даром різним науковим інституціям чи бібліотекам, а теж різним американським науковцям чи іншим визначним особистостям. Та це вважається частиною культурної й виховної праці цієї організації. Але крім того таки ще треба, щоб і громадянство сповнило своє завдання. А в першу чергу, щоб сповнили це завдання Союзівці, виявляючи тим свою свідомість і культурність та високе розуміння свого призначення вціліти в свої діти дорогою знання любов до того поневоленого українського народу, з якого вони вийшли.

Ось того нашого завдання ми

такі якслід не сповняємо. Бо якби сповняли, то не лежали б на полицях тисячі книжок, добрих книжок, що повинні бути на престольному місці в наших хатах, що повинні бути між американцями і в американських бібліотеках.

У нас таки є ще далі нехиті до книжки! Це залишки неволі й темноти. Ту нехиті уже добре підкопали в старім краю, хоч там український нарід не мав і нині не має свободи. Чиж супроти того ми, що є одиницями з української крові, що є на справжній волі, мали би бути одиницями з українського народу, що ще й досі не вміють дорожити книжкою, зокрема тою, що ширить добру славу про Україну і український нарід?

Погляньте на свою хату і на ті порожні місця, де повинні бути українські книжки, зокрема ті, що видані англійською мовою, та дайте відповідь собі самим: своєму власному сумлінню і своїй — як ми часто любимо говорити — великій любові до України і українського народу...

Чи бути ще Польщі „моцарством“?

Польський конгресовий комітет в Америці своїм домаганням до президента Рузвелта обстоювати ненарушність границь Польщі поставив мимоходом питання величини польської держави. Цим той комітет показав, що він перенятий є стрімливим старокраєвих поляків за відбудування великої польської держави, при чому під величю розуміється зовнішня сила, себто величину території. Зо становища імміграції це досить зрозуміле наставлення, бо іммігрантів часто тільки й обходить старий край, що його величина на карті світа.

Про ту саму справу заговорив з Москви заграничний кореспондент ньюйорського щоденника „Геральд-Трибюну“, Моріс Гіндус, у своїй кореспонденції з приводу московських конференцій у польській справі. Можна між стрічками тої кореспонденції вичитати, що й там те питання величини Польщі товчється й що там його теж на різні способи обговорюють. Видно це хочби зо слів Гіндуса, що й Сталін і Чорчил однаково хочуть сильної незалежної, мирної й демократичної Польщі. Можливо, що Гіндус тут не пише під інспірацією советського уряду, але, жи-

вучи в Москві й стрічаючися постійно й з москалями й з советськими урядовцями, він не міг не підпасти під впливи московських поглядів у цій справі, і відбиває їх певно принаймні не-свідомо.

Каже Гіндус, що коли поляки, яких груп вони не були б, хочуть справді дійти до якогось порозуміння з Москвою, то вони мусять погодитися згори з певними основними реальними умовинами. Між цими умовинами Гіндус на першому місці ставить справу величини польської держави, і каже: Польщу же доля малої держави. Такої держави, якою є Чехословаччина, Данія або яканебудь інша менша держава в Європі. Така держава, якщо хоче мати значіння в світі, може його добути не загарбуючи краї поза собою, а розвиваючися внутрішньо. Коли кажеться, що й Сталін і Чорчил хочуть сильної Польщі, то під сильною Польщею видно

треба розуміти Польщу, сильно внутрішню, а не сильну величною територією. Навіть якби можна сумніватися, що під сильною Польщею розуміє Чорчил, то про Сталіна в цій справі сумніватися не можна.

Гіндус підчеркує теж, що польський уряд у Лондоні своєю протиросійською кампанією зовсім не піддержує свого пляну збудувати велику територіально Польщу. Можемо догадатися з дальших слів, що під цим Гіндус розуміє, що чим більше протиросійське становище займає польський уряд у Лондоні, тим більше він скріпляє якраз московську руку, бо великі держави, як Бритійська Імперія, з чисто особистих мотивів, розуміють московське бажання мати на своїх границях сусідів, прихильних Москві, та бажання Москви ослаблювати непримирних ворогів. Виходило би, що польському уряду в Лондоні, котрий тепер обстоює далі моцарство ідеологію Польщі, поки позискає на бік своєї політики Москву, мусять її переконати про свою приязнь. Цьогож він і до своєї смерті зробити не встиг.

НОВА „КАРПАТОРУССКА“ ОРГАНІЗАЦІЯ.

На конгресі, що відбувся у Філадельфії 8. жовтня б. р., а склався з тих, що є „русского і карпаторусского“ роду, як це офіційно проголошено, основано „Американській, Русській-Карпаторусській Союз“. що має вести в Америці акцію за об'єднання „Червоної-Карпатської Русі“ з „русским народом у Советськїм Союзі“. Ця організація має бути теж репрезентативною і в різних американських справах. Характер того конгресу пізнати по тім, що його розпочато відспіванням американського гимну і — советського, що то тепер заступає давний царський гимн, для яких то елементів той гимн був донедавна святістю. Привітні телеграми вислано до президента Рузвелта, маршала Сталіна, прем'єра Чорчила, замістителя патріаршого престолу у Москві, та до Всеслов'янського Комітету в Москві. Рішено створити Народний Фонд і зібрати 50 тисяч доларів на акцію. Зокрема рішено видати англійською мовою книжку в справі визволення „під'ярмної Русі“. Предсідником цієї організації, що її створили православні москвофіли старого типу — головно філадельфійської „Правди“ та вижсберського „Света“ — з домішкою справжніх комуністів, є адвокат Яків Руссин. Секретарем рекордовим і політичним є свящ. Роман Саміло. „Соєдиненіє“, себто найбільша запомогова організація

виходців з Закарпаття, що є греко-кат. обряду, офіційно участі не бере, ні теж його пресовий орган. Американська назва організації є така: American League of Russians and Carpatho-Russians. Осідок: Філадельфія, Па.

ДЛЯ ПОБИДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

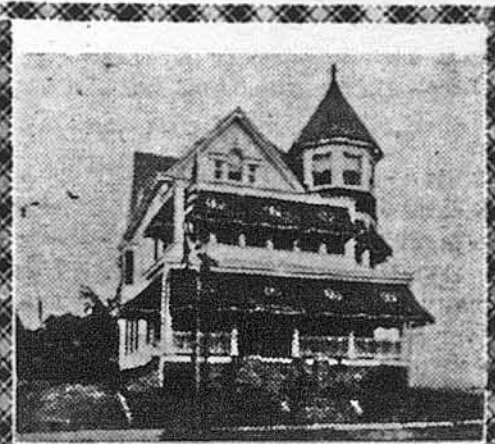
МИХАЙЛО ФЕДУН ПОШУКУЄ свого брата

ФЕДЯ ФЕДУН,

який був у Дітроїт, Міш. Працював у Дадж Бродерс. Останній раз писав з Дітроїту до своєї сестри до Шікаго в році 1932. Від того часу ніхто про нього не чув. Хтоб знав що про нього і про його теперішню адресу, хай ласкаво зголоситься на таку адресу:

MICHAEL FEDUN
244 N. 8th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

МИРОН
ЛИТВИН
і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

\$150.00 ЦІЛИЙ
І вище ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЯ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4444

ДОКТОР
МЕДИЦИНИ М. Я. МАЙЗЕЛЬ

багато років займається лікуванням
ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ недуг муж-
чин і жінок Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги
нирок і сечового міхура. СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ І
НЕДУГ НІГ. Нові методи лікування за поміччю уколень електрикою.
Розсліди крові, сечі й інших виділень. Розсліди крові для подру-
жого свідцтва.

107 ІСТ 17-та ВУЛ., НЬЮ ЙОРК (близько 4-тої Евеню і Юніон Сквер)
Приймається від 10—1, 4—7:30 год., в неділі: 11 год. рано до 1 год. спол.

РОЗСЛІД — \$2.00